

מועצה אזורית עמק המעיינות

תוכנית אסטרטגית עמק המעיינות 2035

מערכת אזורית מחוברת, מנוהלת ויוזמת - תוכנית אב ופיתוח
אסטרטגי כולל

מסמך משולב ומאוחד | ספטמבר 2026
לשכת המועצה האזורית עמק המעיינות

חלק א': תקציר מנהלים - תוכנית אסטרטגית 2035

חזון מוצע - מועצה אזורית עמק המעינות

מועצה אזורית עמק המעינות תפעל כקהילה אזורית מחוברת ומקושרת, המקדמת איכות חיים בת קיימא לכל יישוביה ותושביה, תוך מינוף מיקומה הגיאוגרפי, איכות ההון האנושי, ומשאבי הטבע, החקלאות והאנרגיה הייחודיים שלה כמנועי צמיחה חדשניים, כלכליים וחברתיים.

מועצה אזורית עמק המעינות ניצבת בפני חלון הזדמנויות נדיר: צמיחה דמוגרפית עקבית, הון אנושי איכותי, נכסי טבע ייחודיים, מלאי תכנוני משמעותי ובסיס ממשי לחדשנות בתחומי האנרגיה, החקלאות, התיירות והפיתוח האזורי. לצד זאת, מימוש הפוטנציאל עדיין נחסם בשל פער בין איכות האוכלוסייה לבין היצע התעסוקה המקומי, מחסור בתשתיות תומכות, קישוריות שאינה מספקת בין יישובים, מוקדי שירות והזדמנויות, ותלות גבוהה מדי במערכות חיצוניות.

לפיכך, התוכנית מציעה מעבר מסדרה של מהלכים נפרדים להפעלה של מערכת אזורית אחת: מתואמת, יוזמת ומכוונת עתיד. מטרתה היא לחזק את עמק המעינות כמערכת אזורית המסוגלת לייצר ערך ממשי ליישובים, לתושבים, למועצה ולכלל המרחב.

בתוך תפיסה אזורית זו, השותפות עם בית שאן כעוגן עירוני במרחב התפקודי של העמק מרחיבה את יכולתו של המרחב כולו לייצר ערך מקומי ואזורי. התכנית תופסת שותפויות אזוריות כמכפילי כוח: בסיס ליצירת מסה קריטית של שירותים, תעסוקה, תרבות, חינוך והזדמנויות, ולבניית מרחב משותף המחזק את היישובים, את העיר השכנה ואת האזור כולו.

שלוש התמות האסטרטגיות

התוכנית גובשה בתהליך רב-שלבי שכלל עבודת צוותים מקצועיים בתחומי התשתיות, המנועים הכלכליים, החינוך, התרבות והפנאי, והסביבה והקיימות; תהליכי שיתוף ציבור, ניתוח SWOT, סקר תושבים ומפגש סינרגיה. שלוש התמות האסטרטגיות מהוות את הכיוון הכולל לשנת 2035:

•עמק מחובר: התמה מבקשת להפוך את עמק המעינות למרחב אזורי אחד: נגיש יותר, מתפקד יותר ומשותף יותר. היא עוסקת בקישוריות פיזית, תפקודית, חברתית וקהילתית גם יחד ברמה המקומית, האזורית, הלאומית והבין-לאומית.

•נכסים ייחודיים: התמה מבקשת לעבור מניהול נקודתי של משאבים לתפיסה אזורית היודעת לתרגם את נכסי העמק הייחודיים (מים, חקלאות, אנרגיה, נוף, שטחים פתוחים והון אנושי) לערך סביבתי, כלכלי, חינוכי, תירותי וקהילתי מתמשך.

•גשר בין-לאומי: התמה מבקשת לממש את מיקומו האסטרטגי של העמק כשער המזרחי של ישראל וכחוליה מרכזית בחיבור בין-לאומי מתהווה, תוך ביסוס מנועי צמיחה מבוססי ידע, תעשייה חכמה וחדשנות.

ארבעה מהלכי ליבה אינטגרטיביים

מימוש שלוש התמות נשען על ארבעה מהלכי ליבה המהווים תנאים מאפשרים:

פיתוח מערכת קישוריות אזורית מתפקדת: תחבורה ציבורית, שאטלים, שבילים ומסילות לחיבור יישובי העמק והעוגן העירוני.

פיתוח מקבצי פעילות (Clusters) וקידום תיחום תפקודי: אשכולות פוליגונליים סביב תיירות, חקלאות, אנרגיה, מסחר ושירותים ליצירת מסה קריטית.

פיתוח מערכת ערך מבוססת נכסים ייחודיים: תרגום נכסי היסוד לשגשוג חברתי-כלכלי, איכות חיים וחוסן קהילתי.

מיצוב המרחב כחוליה אסטרטגית בציר החיבור הבין-לאומי: תרגום המיקום האסטרטגי בציר המזרחי לפלטפורמה אזורית לידע, חדשנות, מו"פ, תעשייה חכמה ושותפויות בין-לאומיות.

טבלת חתך מסכמת: מן ההיגיון האסטרטגי לתחומי הפעולה

תחום פעולה	תרומה מרכזית לתכנית (יעד-2035)	מדד ליבה מוצע
תשתיות	הקמת מערכת קישוריות אזורית משולבת: שאטלים, מסילות, שבילים וחיבורים תפקודיים - המחברת יישובים למוקדי שירות, תעסוקה, חינוך ותחנת הרכבת.	קיצור זמן נסיעה בין מוקדים ב-20-30%
מנועים כלכליים	פיתוח מקבצי פעילות מרחביים ונושאים המבוססים על חיבור בין יישובים, נכסים, תשתיות, יזמות וחדשנות, תוך יצירת ספי כניסה ומסה קריטית לפעילות כלכלית-חברתית אזורית.	גידול בהכנסות מקומיות ופעילות כלכלית בין-יישובית
חינוך	פיתוח רשת חינוכית אזורית המרחיבה בחירה, מצוינות, חיבור בין קהילות ולמידה מבוססת נכסי העמק.	שיעור תלמידים במסלולי בחירה/מצוינות אזוריים
תרבות ופנאי	יצירת מערכת תרבות, פנאי וספורט אזורית המהווה מרחב מפגש קבוע בין קהילות.	שיעור השתתפות בפעילות אזורית וגיוון קהלים
סביבה וקיימות	מעבר לניהול מוסדר ומתואם של נכסי הטבע, המים, השטחים הפתוחים והמערכות הסביבתיות, תוך איזון בין שימור, פיתוח, שימוש קהילתי ויצירת ערך מקומי.	% אתרים עם גורם ניהול ותשתיות מוסדרות

המנגנון הניהולי והתנעה מיידית (2026-2027)

מנגנונים חוצי-תחומים:מנגנון תיאום אזורי קבוע (תכלול עם בית שאן וגורמי ממשלה), מנגנוני חלחול וייצור ערך ליישובים, ופיתוח הון אנושי מותאם.

צעדי התנעה מידיים: הפעלת פיילוט שאטלים; מיפוי צירי כלכלה-תיירות ומקבצי פעילות; הסדרת אתר טבע ראשון במודל כלכלי-ניהולי; והקמת מינהלת אזורית להתנעת התוכנית.

חלק ב': התוכנית האסטרטגית המלאה והמפורטת

פרק 1: מסגור, נקודת מוצא ורעיונות מארגנים

1.1 מסגור ונקודת מוצא

עמק המעיינות ניצב בשנים הקרובות בפני חלון הזדמנויות נדיר. המרחב נהנה מצמיחה דמוגרפית עקבית, הון אנושי איכותי, נכסי טבע ייחודיים, מלאי תכנוני משמעותי ובסיס ממשי לחדשנות בתחומי האנרגיה, החקלאות, התיירות והפיתוח האזורי. לצד זאת, דווקא בשלב זה מתחדדים גם החסמים המרכזיים: פער בין איכות האוכלוסייה לבין היצע התעסוקה המקומי, מחסור בתשתיות תומכות, קישוריות שאינה מספקת בין יישובים, מוקדי שירות והזדמנויות, ותלות גבוהה מדי במערכות חיצוניות. במילים אחרות: מימוש הפוטנציאל הרב מחייב מעבר מסדרה של מהלכים נפרדים להפעלה של מערכת אזורית אחת, מתואמת, יוזמת ומכוונת עתיד.

כחלק מתפיסה אזורית זו, התוכנית שמה לייעד לזהות מכפילי כוח אזוריים שכנים ושותפויות עומק. השותפות עם העיר בית שאן, בולטת כדוגמא למכפיל כוח מרכזי: בכוחה להוות בסיס ליצירת מסה קריטית של שירותים, תעסוקה, תרבות, חינוך והזדמנויות, תוך תפיסת החשיבות של בניית מרחב עיר-עמק משותף ככזה המחזק את היישובים, ואת האזור כולו. בהמשך לממשק זה, התוכנית האסטרטגית של עמק המעיינות מגדירה מהלך כולל: מעבר לפעולה מערכתית אזורית, המייצרת ערך מקומי ליישובים ולתושבים, למועצה ולמרחב. לשם כך, נדרשת מסגרת מארגנת ברורה, שתכוון את הפעולה המועצתית ותתרגם את תמונת המצב למהלכים ישימים לאורך זמן.

1.2 רעיונות מארגנים

התוכנית נשענת על כמה רעיונות מארגנים, שעלו באופן עקבי מן העבודה המקצועית, ניתוח חומרים רבים, שיתוף הציבור ומהתוצרים בעבודת העומק התחומית:

•ראייה מתכללת: חיבור בין תשתיות, חינוך וקהילה, מנועים כלכליים, תיירות, תרבות ופנאי, סביבה וקיימות לכדי מערכת אחת.

•חיזוק היישובים דרך אזוריות: פיתוח אזורי אינו עומד בסתירה לחיזוק היישובים, אלא מהווה תנאי ליצירת ערך ממשי ברמת היישוב (תעסוקה, שירותים, נגישות והכנסות). מדובר במהלך קהילתי וערכי המחזק שייכות וזהות.

•מרחב עיר-עמק משותף: השותפות עם בית שאן היא חלק מהתשתית האסטרטגית, המהווה פלטפורמה ליצירת מסה קריטית אזורית, חיבור בין קהילות ושדרוג השירותים.

•מינוף נכסי יסוד ייחודיים: מים, חקלאות, אנרגיה, נוף, שטחים פתוחים והון אנושי כבסיס לפיתוח אזורי מבדל, אחראי ומניב.

•הציר המזרחי כנכס אסטרטגי: מיקום העמק בסמיכות לגבול ירדן ולמסדרונות לאומיים כמיצוב כשער פעיל לחדשנות, תעסוקה ותיירות.

מתוך רעיונות מארגנים אלו, עולה כי האתגר המרכזי של התוכנית אינו רק להגדיר מה חשוב לקדם, אלא לקבוע באיזו מסגרת נכון להפעיל את כלל התחומים יחד. לכן, התכנית מאורגנת סביב שלוש תמות אסטרטגיות שכל אחת מהן מרכזת מהלך שינוי רחב וחוצה-תחומיים. יחד התמות משרטטות את החזון הכולל של עמק המעיינות לשנת 2035.

מועצה אזורית עמק המעינות פועלת בקהילה מחוברת עבור כלל יישוביה ותושביה, תוך מינוף מיקומה הגיאוגרפי, עוצמת ההון האנושי, משאבי הטבע, החקלאות והאנרגיה - למנועי צמיחה, איכות חיים וחדשנות.

פרק 2: שלוש התמות האסטרטגיות

התוכנית האסטרטגית של עמק המעינות מבקשת להגדיר מחדש את הכיוון האזורי של המועצה והמרחב כולו. מתוך עבודת העומק התחומית, תמונת המצב, הרעיונות המארגנים והצורך במהלכים מתואמים, גובשו שלוש תמות אסטרטגיות. אלו מייצגות שלושה ביטויים משלימים של אותו שינוי נדרש:

2.1 תמה 1: עמק מחובר

התמה הראשונה מבקשת להפוך את עמק המעינות למרחב אזורי אחד: נגיש יותר, מתפקד יותר ומשותף יותר. זאת בתוך המועצה פנימה, וביחסיה עם בית שאן והמרחב הסובב. זהו מהלך העוסק בקישוריות פיזית, תפקודית, חברתית וקהילתית גם יחד: בין יישובי המועצה עצמם, בין היישובים למוקדי שירות, חינוך, תרבות ותעסוקה, ובין המרחב הכפרי-קהילתי של העמק לבין העוגן העירוני של בית שאן. התמה אינה עוסקת בלבד בתנועה ממקום למקום, אלא בחיזוק היכולת של העמק לפעול כמערכת אזורית אחת, שבה חיי היומיום נעשים נגישים, רציפים ואיכותיים יותר עבור התושבים והקהילות השונות.

בראש ובראשונה, מדובר במהלך של חיזוק פנימי-מקומי: שיפור החיבורים בין היישובים, הרחבת הנגישות לשירותים ולהזדמנויות, וחיזוק תחושת השייכות למרחב מועצתי משותף. על בסיס זה, נבנית גם השותפות האזורית. לא כמהלך הבא על חשבון חיבור פנים מועצתי, אלא כהרחבה טבעית שלו. לפיכך, התמה 'עמק מחובר' פועלת בכמה קני מידה משלימים: ברמה המקומית, ברמה האזורית, ברמה הלאומית וברמה הבין-לאומית.

2.2 תמה 2: נכסים ייחודיים

התמה השנייה מבקשת לעבור לתפיסה אזורית היודעת לתרגם את נכסי העמק הרבים: מים, חקלאות, אנרגיה, נוף, שטחים פתוחים והון אנושי לערך סביבתי, כלכלי, חינוכי, תיירותי וקהילתי מתמשך. זהו מהלך הרואה במשאבי העמק תשתית לזהות אזורית, לצמיחה מבדלת ולפיתוח אחראי, כזו המאזנת בין פיתוח לשימור, ובין שימוש מקומי למבט אזורי רחב. התמה עוסקת בניהול המשאבים עצמם, וביכולת לחבר בין תשתיות, ידע, חדשנות, קהילה ושימוש בפועל, כך שנכסי היסוד של העמק יתפקדו כמערכת אזורית מתואמת, מנוהלת ומניבה.

במובן זה, התמה אינה עוסקת רק בפיתוח פעילות כלכלית ותיירותית מבוססת משאבים, אלא גם ביצירת תנאים טובים יותר לחיי התושבים עצמם: ניהול נכון וחדשני של משאב המים והשטחים הפתוחים, פיתוח תשתיות תומכות, הסדרת עומסים, חיבור לחינוך, לתרבות ולקהילה, והבטחה שהפיתוח יתרגם את נכסי העמק לאיכות חיים, לשירותים, להזדמנויות ולערך מקומי מתמשך. בכך יכול העמק להתמצב כמגדלור חברתי אזורי של פיתוח מקיים.

2.3 תמה 3: גשר בין-לאומי

התמה השלישית מבקשת לממש את מיקומו האסטרטגי של העמק, כשער המזרחי של ישראל וכחוליה מרכזית בחיבור בין-לאומי מתהווה: מרחב המהווה בין מדינות, תשתיות, חדשנות, מחקר ופיתוח, תיירות, תעסוקה ופיתוח אזורי רחב. המיקום הגיאוגרפי של האזור הנו נכס אסטרטגי שיכול למצב את המרחב כולו כעוגן אזורי ולאומי מתחדש.

תמה זו אינה עוסקת רק בתנועה של סחורות ואנשים, אלא גם ביצירת מרחב המייצר ידע, יוזמות, פעילות חדשנית ומנועי צמיחה מבוססי יתרון יחסי באופן כולל ובפרט בתחומי האנרגיה, המחקר והפיתוח, התעשייה החכמה, התיירות והעסקים המקומיים. במובן זה, גשר בין-לאומי היא תמה של מיצוב ובניית יכולת: מעבר ממרחב ספר הנתפס כקצה - למרחב יוזם, בטוח בעצמו ומחובר, היודע למשוך הזדמנויות, לפתח מנועים כלכליים אזוריים, ולייצר מנגנוני חלחול ערך ממשיים ליישובים, לעיר ולתושבים.

פרק 3: מהלכי הליבה, אינטגרציה, מנגנוני הפעלה ותיעדוף

לאחר הגדרת נקודת המוצא, הרעיונות המארגנים ושלוש התמות האסטרטגיות, נדרש לעבור מן הכיוון האסטרטגי אל ליבת ההפעלה. מימוש התוכנית מתרחש באמצעות הפעלת מערכת אזורית מתואמת, המבוססת על תלות הדדית בין תשתיות, מנועים כלכליים, משאבים, סביבה וקיימות, קהילה והון אנושי, חינוך ופנאי, חדשנות ומנגנוני תיאום.

3.1 ארבעת מהלכי הליבה האינטגרטיביים

- **3.1.1 פיתוח מערכת קישוריות אזורית מתפקדת:** מחברת בין יישובי העמק עצמם, מוקדי שירות, תעסוקה, חינוך, תרבות, תיירות ומקבצי פעילות (Clusters), ובין המרחב הכפרי לבית שאן (תחבורה ציבורית, שאטלים, שבילים ומסילות). זהו תנאי בסיס לכלל המהלכים.
- **3.1.2 פיתוח מקבצי פעילות (Clusters) וקידום תיחום תפקודי:** זיהוי ופיתוח אשכולות פעילות מרחביים ונושאים סביב תיירות, חקלאות, אנרגיה, מסחר ושירותים. התיחום התפקודי הגיאוגרפי (פוליגונים) מאפשר יצירת מסה קריטית והגדרת הערך החוזר ליישובים.
- **3.1.3 פיתוח מערכת ערך מבוססת נכסים ייחודיים:** מעבר מניהול נקודתי לפיתוח מערכת ערך המזהה ומממשת את נכסי העמק (מים, חקלאות, אנרגיה, הון אנושי) לשגשוג חברתי-כלכלי, איכות חיים ורווחת תושבים.
- **3.1.4 מיצוב המרחב כחוליה אסטרטגית בציר החיבור הבין-לאומי:** תרגום המיקום האסטרטגי בציר המזרחי לפלטפורמה אזורית לידע, חדשנות, מו"פ, תעשייה חכמה ושותפויות בין-לאומיות.

3.2 מנגנוני הפעלה חוצי תחומים

- **מנגנון תיאום אזורי קבוע:** מנגנון לתכלול בין המועצה, היישובים, בית שאן כעוגן עירוני, משרדי ממשלה, גופי תכנון ומוסדות ידע ליצירת שגרות עבודה והסרת חסמים.
- **מנגנוני חלחול וייצור ערך ליישובים:** הגדרה מראש בכל מהלך אזורי כיצד היישובים משתלבים בו ומהו הערך החוזר אליהם (ייצוג, מודלים לחלוקת הכנסות, שירותים ותשתיות).
- **פיתוח הון אנושי מותאם:** הרחבת השתתפות אוכלוסיות מגוונות, פיתוח מיומנויות, הנהגה ויכולת לפעול יחד כתנאי למימוש המהלכים הכלכליים והחדשניים.

3.3 משמעות ליישום וצעדי התנעה (2026–2027)

כבר בשלב ההתנעה (2026–2027) יקודמו ארבעה מהלכים ממוקדים ליישום ראשוני בשטח:

- הפעלת פיילוט שאטלים בין מוקדים מרכזיים;
- מיפוי צירי כלכלה-תיירות וזיהוי צירי ומקבצי פעילות פוטנציאליים;
- הסדרת אתר טבע ראשון במודל כלכלי-ניהולי;
- הקמת מינהלת אזורית להתנעת התוכנית, בהובלת המועצה ובשיתוף היישובים ובית שאן.

פרק 4: מן ההיגיון האסטרטגי לכיווני הפעולה (טבלאות תמתית-תחומית)

פרק זה מוריד את ההיגיון האסטרטגי לרמת תחומי הפעולה הקונקרטיים: תשתיות, מנועים כלכליים, חינוך, תרבות ופנאי, סביבה וקיימות. להלן הטבלאות המלאות המפרטות את המהלכים האסטרטגיים, אבני הדרך לשנים 2026, 2030 ו-2035 ומדדי הליכה.

תמה 1: עמק מחובר - פירוט תחומי הפעולה

תחום	מהלך אסטרטגי	2026 - התנעה	2030 - הטמעה	2035 - מצב יעד	מדד ליבה
תשתיות	הקמת מערכת קישוריות אזורית משולבת (תחבורה ציבורית, שאטלים ורשת שבילים) המחברת בין יישובי המועצה, מוקדי שירות, חינוך ותעסוקה בעמק ובבית שאן, ומאפשרת תנועה יומיומית בין קהילות ומרחב עיר-עמק מתפקד.	מיפוי פערי קישוריות בין יישובים ובינם לבין בית שאן ותחנת הרכבת; הפעלת פיילוט שאטלים בין מוקדים מרכזיים; סנכרון ראשוני לזמני הרכבת; גיבוש תכנית אב תחבורתית אזורית.	פריסת קווי תחבורה פנימיים בין יישובים; הרחבת מערך השאטלים; חיבור רוב היישובים למערכת; פריסת שבילי אופניים בין מוקדים.	מערכת תחבורה אזורית מתפקדת עם גישות מכל יישוב למוקדי שירות; שימוש רחב בתחבורה ציבורית; ירידה בתלות ברכב פרטי.	קיצור זמן נסיעה בין מוקדים מרכזיים ב-20-30%; % יישובים מחוברים למערכת; שיעור שימוש בתחבורה ציבורית.
מנועים כלכליים	פיתוח כלכלה אזורית מבוססת מקבצים וצירי פעילות בין-יישוביים, המחברת תיירות, חקלאות, מסחר ושירותים למערכת אזורית אחת, ומחזקת את היכולת הכלכלית של היישובים בתוך מרחב עיר-עמק משותף.	מיפוי ואפיון מתחמי פעילות פוטנציאליים וצירי כלכלה-תיירות; זיהוי מקבצים בין-יישוביים (Clusters) ועיר-עמק; חיזוק וחיבור יוזמות קיימות; יצירת שיתופי פעולה סביב מוקדים אלו; והתחלת פיתוח חוויות אזוריות.	פיתוח מקבצי פעילות בין-יישוביים; יצירת מסלולי תיירות אזוריים; חיבור עסקים, חקלאות ושירותים למוקדים ולמערכת התנועה; הגדלת חשיפה ותנועה בין-יישובית; ופיתוח מנגנונים יישוביים למיצוי ערך כלכלי.	מערכת כלכלית אזורית פעילה המבוססת על מוקדים, מקבצים וצירי פעילות, עם תנועה של מבקרים וצריכה בין יישובים, חיזוק עסקים מקומיים והפחתת תלות ביציאה מהעמק.	מספר מקבצי/צירי או מוקדי פעילות פעילים; גידול בפעילות כלכלית בין-יישובית; משך שהיית מבקרים; פיזור ביקושים בין אשכולות/יישובים.
חינוך	פיתוח רשת חינוכית אזורית מחוברת המרחיבה בחירה, שיתופי פעולה ומסלולי מצוינות בין יישובים ומסגרות, ומחזקת היכרות, שייכות והסיפור המשותף של העמק בין תלמידים, צוותים וקהילות.	פיילוט למסגרות ולתוכניות בין-יישוביות; יצירת תשתיות קבועות לחיבורים בין בתי ספר; פיתוח שפה וכלים רשתיים; תוכניות למפגש בין תלמידים, צוותים והורים; תפיסה רשותית אחידה בגיל הרך; ומסלולי מצוינות ראשוניים.	הרחבת אפשרויות הבחירה בתוך ובין מסגרות; תנועה בפועל של תלמידים וצוותים בין יישובים; הטמעת תוכניות חיבוריות מתמשכות; מסלולים אזוריים למצוינות וללמידה ייחודית; והרחבת לגיל הרך.	מערכת חינוך אזורית מגוונת ונגישה, המחזקת זהות אזורית לצד זהות יישובית, מייצרת היכרות, שותפות ומפגש בין קהילות, ומציעה בחירה, מצוינות ולמידה רלוונטית לכלל ילדי העמק.	היקף השתתפות בתוכניות ובמסגרות בין-יישוביות; שיעור תלמידים במסלולי בחירה/מצוינות אזוריים; שביעות רצון הורים וצוותים.
תרבות ופנאי	יצירת מערכת תרבות ופנאי אזורית המייצרת מפגש קבוע בין יישובים ואוכלוסיות שונות, ומחזקת זהות אזורית משותפת. כולל פיתוח והנגשה של פעילות ספורט עממי אזורית.	הפעלת פעילויות ואירועים בין-יישוביים; חיבור בין מוקדי תרבות קיימים בעמק ובבית שאן; יצירת לוח פעילות אזורי ראשוני; דגש על מפגש בין קהילות שונות.	הרחבת פעילות אזורית קבועה; יצירת מוקדי תרבות אזוריים; חיזוק שיתופי פעולה בין יישובים; שילוב אוכלוסיות מגוונות בפעילות.	מערכת תרבות אזורית פעילה, עם השתתפות רחבה בין יישובים, המהווה מרחב מפגש קבוע ומחזקת תחושת שייכות אזורית.	שיעור השתתפות בפעילות אזורית; מספר אירועים בין-יישוביים; גיוון קהלים; ייצוג מגדרי שוויוני בפעילות ובמוקדי השפעה.
סביבה וקיימות	פיתוח רשת מרחבים פתוחים מחוברת, נגישה ומנוהלת, המשמשת תשתית אזורית לפנאי, חינוך ומפגש קהילתי בין יישובים.	מיפוי אתרים ושבילים; הסדרת גישה לאתרים מרכזיים; חיבור ראשוני בין מוקדי טבע; התחלת שימוש קהילתי והסדרת אתר מוביל ראשון כפיילוט בשילוב שימושים תיירותיים-כלכליים מבוססי טבע.	פריסת רשת שבילים מחברת בין יישובים; הנגשת אתרים; הטמעת ניהול מבקרים; שילוב קהילות בשימוש ובפעילות.	רשת מרחבים פתוחים אזורית מחוברת ומנוהלת, המשמשת כמרחב חיים משותף, עם יסודות עומסים ושימוש רחב.	מספר אתרים מוסדרים; ק"מ שבילים מחוברים; ירידה בעומסים; היקף שימוש קהילתי.

תמה 2: נכסים ייחודיים - פירוט תחומי הפעולה

תחום	מהלך אסטרטגי	2026 - התנעה	2030 - הטמעה	2035 - מצב יעד	מדד ליבה
תשתיות	פיתוח תשתיות אזוריות תומכות לניהול, שימור ושימוש במשאבי העמק; מים, אנרגיה, חקלאות ושטחים פתוחים, לרבות תשתיות כבדות של מים, ביוב, נגישות ותפעול, באופן המחבר בין מוקדי ייצור, ידע, שימוש וביקור ומאפשר הפעלה של נכסי העמק כמערכת אזורית אחת.	מיפוי תשתיות קיימות ופערים (מים, ביוב, נגישות ותפעול); זיהוי מוקדי פעילות מבוססי משאבים; והתחלת קידום תשתיות תומכות וחיבורים בין מוקדי ייצור, שימוש וביקור.	פיתוח והטמעה של תשתיות תומכות וכבדות (הולכה, מים, ביוב, חיבור לאתרים, נגישות); חיבור בין מוקדים למערכת אזורית מתואמת; והרחבת פעילות משולבת.	מערכת תשתיות אזורית מתפקדת המחברת בין ייצור, שימוש, קהילה וביקור מבוססי משאבים, ומאפשרת הפעלה משולבת של נכסי העמק כמערכת אחת המייצרת ערך סביבתי, כלכלי ויישובי.	היקף קידום תשתיות רחבות נדרשות (מים/ביוב/הולכה); מספר אתרים/מוקדים עם תשתיות תפעול מוסדרות; ומספר מוקדי פעילות מבוססי משאבים המחברים למערכת.
מנועים כלכליים	פיתוח מנועי צמיחה מבוססי משאבים, באמצעות עיגון מוקדי פעילות יישוביים ואשכוליים (חקלאות, אנרגיה, מים ותיירות), המחברים בין ייצור, שימוש וביקור, ומייצרים ערך כלכלי מתמשך ברמה האזורית והיישובית.	מיפוי פוטנציאל כלכלי מבוסס משאבים; זיהוי יוזמות קיימות; הגדרת מוקדי פיתוח יישוביים ואשכוליים התחלת (Clusters); חיבורים בין חקלאים, יזמים ותיירות סביב מוקדים אלו והנעת פיילוטים.	פיתוח פעילות כלכלית משולבת סביב מוקדי משאבים (חקלאות-תיירות-אנרגיה-מים); יצירת מוצרים אזוריים; חיבור עסקים ויישוביים; והרחבת היקף הפעילות וההכנסות המקומיות.	מערכת כלכלית מבוססת משאבים הפועלת סביב מוקדים אזוריים ויישוביים, ומייצרת הכנסות ותעסוקה מתמשכת ברמה המקומית והאזורית.	היקף פעילות כלכלית מבוססת משאבים; מספר מוקדי פעילות פעילים; מספר יוזמות משולבות; גידול בהכנסות מקומיות.
חינוך	חיבור מערכת החינוך למשאבי העמק ולמוקדי ידע אזוריים, כבסיס ללמידה רלוונטית, זהות, אחריות סביבתית והכשרת הון אנושי בתחומי קיימות, מים, חקלאות ואנרגיה.	פיתוח תכנים ופרקטיקות למידה מבוססי משאבי העמק וקיימות; יצירת שיתופי פעולה עם גורמי שטח, מוקדי ידע, קהילה ותעשייה; והתחלת פעילות חינוכית חוץ-כיתתית במרחב.	הרחבת למידה חוץ-כיתתית ומבוססת פרויקטים; יצירת מסלולים ייעודיים בתחומי קיימות, סביבה, חקלאות ואנרגיה; והעמקת שותפויות עם גורמי ידע ושטח.	מערכת חינוך המחברת למשאבי העמק ולמערכת ידע אזורית, ומטפחת זהות אזורית, אחריות סביבתית ומיומנויות עתידיות.	מספר תלמידים בתוכניות ייעודיות; היקף פעילות חוץ-כיתתית; ושיתופי פעולה פעילים עם גורמי ידע, קהילה ושטח.
תרבות ופנאי	פיתוח פעילות תרבות ופנאי המבוססת על נכסי הטבע, המים, הנוף והמורשת החקלאית של העמק, ומחזקת חיבור בין יישובים, קהילה, קיימות וחוויות עמק ייחודית לתושבים ולמבקרים.	יצירת פעילויות ואירועים סביב נכסי העמק וקיימות; חיבור בין מוקדי פעילות קיימים; והתחלת פעילות משותפת בין יישובים סביב טבע, מים, מורשת חקלאית ואחריות סביבתית.	הרחבת פעילות אזורית; יצירת מסלולים ואירועים קבועים; שילוב יישובים ואוכלוסיות מגוונות בפעילות.	מערכת תרבות ופנאי אזורית המבוססת על נכסי העמק, המחזקת שייכות אזורית, חיבור לטבע ולקיימות, ומייצרת חוויות ביקור וחיים מובחנות.	מספר אירועים ופעילויות מבוססי טבע/קיימות; היקף השתתפות; וגיוון קהלים ויישובים משתתפים.

תחום	מהלך אסטרטגי	2026 - התנעה	2030 - הטמעה	2035 - מצב יעד	מדד ליבה
סביבה וקיימות	מעבר לניהול משאבים סביבתיים כמערכת אזורית מתואמת, הכוללת הסדרה תשתיתית, ויסות שימושים, שימור משאבים וניהול עומסים הן ברמת התשתיות הגדולות והן ברמת האתר והמבואה, תוך שילוב קהילות וגיבוש מדיניות סדורה.	מיפוי עומסים, שימושים ופערי תשתית; הגדרת אחריות ניהולית באתרים מרכזיים; התחלת הסדרה בתשתיות רחבות ותשתיות קולטות קהל ברמת האתר (מבואות, חניה, שירותים); וגיבוש מדיניות לשימושים מבוססי משאבים (כולל סולארי).	הטמעת מערכות ניהול והסדרה (ויסות עומסים, תחזוקה, אכיפה ותיאום); מימוש תשתיות רחבות ואתריות; חיבור בין אתרים למערכת אחת; ושילוב קהילות בניהול ובשימוש.	מערכת אזורית סדורה לניהול משאבי העמק, המאזנת בין שימוש, שימור ופיתוח, מונעת פיתוח לא מתואם, ומייצרת אחריות משותפת בין יישובים, מועצה ושותפים.	% אתרים עם גורם ניהול מוגדר; % אתרים עם תשתיות מוסדרות; היקף קידום תשתיות רחבות; ירידה בעומסים; מדדי מצב סביבתי; ורמת הטמעה של מדיניות אזורית.

תמה 3: גשר בין-לאומי - פירוט תחומי הפעולה

תחום	מהלך אסטרטגי	2026 - התנעה	2030 - הטמעה	2035 - מצב יעד	מדד ליבה
תשתיות	פיתוח וחיזוק תשתיות מעבר וצירי תנועה המחברים את העמק למסדרון המזרחי (ירדן-IMEC) בדגש על חיבור למעברי גבול, מסילות ותשתיות תומכות פיתוח, אנרגיה ותקשורת, תוך קידום תכנון מתואם עם גורמי ממשלה ורשויות.	מיפוי חסמים בצירי חיבור לגבול; קידום תכנון הארכת מסילה וחיבורים למעבר; זיהוי צווארי בקבוק במעבר שייח' חוסיין; חיבור לגורמי תכנון ממשלתיים.	שדרוג תשתיות תחבורה וצירים; שיפור תפקוד מעבר הגבול; חיבור למסילות ולתשתיות אזוריות תומכות פיתוח; ותיאום בין גופים תשתיתיים.	מערכת תשתיות מתפקדת המאפשרת תנועה של אנשים, סחורות, ידע והזדמנויות כחלק ממסדרון אזורי פעיל, מתואם ומנוהל.	זמני מעבר גבול; היקף תנועת סחורות; תפקוד מעבר שייח' חוסיין.
מנועים כלכליים	פיתוח מנועי צמיחה כלכליים מבוססי מסדרון, חדשנות ומחקר ופיתוח, תוך מיצוב אזור 'שער ירדן' ובית שאן כעוגן אזורי, קידום פעילות בתחומי אנרגיה, תעשייה חכמה, שירותים מתקדמים ותיירות, ובניית מנגנוני חלחול ערך ליישובים.	מיפוי הזדמנויות סביב 'שער ירדן', אזורי תעשייה, אנרגיה, חדשנות ושירותים מתקדמים; זיהוי תפקיד בית שאן והממשק עם העמק; חיבור שחקנים מקומיים; והגדרת מודלים לחלוקת ערך.	פיתוח אזורי פעילות עתירי ידע ושירותים מתקדמים; קידום מוקדי מו"פ וחדשנות (בדגש על אנרגיה); שילוב עסקים מקומיים בשרשרת הערך; ופיתוח שירותים משלימים סביב המסדרון.	מערכת כלכלית אזורית המייצרת ערך מן המסדרון ומעוגני חדשנות ופיתוח, עם בית שאן כמרכז עירוני פעיל, תעסוקה איכותית, והכנסות המחלחלות ליישובים.	היקף פעילות כלכלית מתקדמת; מספר מיזמי חדשנות/מו"פ פעילים; הכנסות מקומיות; מספר מועסקים; ושיעור הכנסות מקומיות מתוך הפעילות הכלכלית.
חינוך	התאמת מערכת החינוך וההכשרה לפיתוח מצוינות, חדשנות, שפות ויכולות פעולה במרחב אזורי ובין לאומי, והגדלת יכולת ההשתלבות של תושבי האזור בעולמות של מחקר, פיתוח ותעסוקה מתקדמת.	זיהוי צרכי מיומנויות בתחומי חדשנות, שפות ועבודה במרחב אזורי ובין לאומי; פיתוח תוכניות מצוינות והכשרה ממוקדות; ויצירת שיתופי פעולה עם גורמי אקדמיה, תעשייה ושותפים אזוריים.	הרחבת מסלולי הכשרה ומצוינות; חיבור בין למידה, הכשרה ותעסוקה בפועל בתחומי חדשנות ופיתוח; חיזוק שותפויות עם גורמי ידע, תעשייה ואקדמיה; והרחבת יכולת ההשתלבות של אוכלוסיות מגוונות.	הון אנושי מקומי מצטיין ובולט בזירה הארצית והבין לאומית, רלוונטי ומשתלב בפעילות כלכלית, חדשנית ובין לאומית.	מספר משתתפים בתוכניות מצוינות/חדשנות/שפות; מספר שיתופי פעולה פעילים עם גורמי אקדמיה ותעשייה; ושיעור השתלבות בהמשך בתעסוקה או הכשרה בתחומים מתקדמים.

תחום	מהלך אסטרטגי	2026 - התנעה	2030 - הטמעה	2035 - מצב יעד	מדד ליבה
תרבות ופנאי	פיתוח פעילות תיירותית ותרבותית הממנפת את מיקומם של העמק ובית שאן כנקודת מפגש אזורית ובין לאומית, תוך חיזוק זהות מקומית ופתיחות לחיבורים ולקהלים חדשים.	יצירת חיבורים בין מוקדי תיירות ותרבות (בית שאן, מעיינות ואתרי האזור); התחלת פיתוח חוויות בעלות אופי אזורי ובין לאומי; יצירת מפגשים בין אוכלוסיות וקהלים שונים.	הרחבת פעילות תיירותית ותרבותית אזורית; שילוב יישובים בפעילות; וחיבור בין מוקדי תרבות, תיירות ותנועה במסדרון.	מרחב תיירותי-תרבותי מחובר לתנועה אזורית ובין לאומית, המייצר ערך כלכלי, שייכות מקומית ונראות רחבה יותר לאזור.	מספר מבקרים; משך שהייה; והיקף פעילות תיירותית תרבותית בעלות אופי אזורי/בין לאומי.
סביבה וקיימות	ניהול ההשפעות הסביבתיות של המסדרון (תשתיות, תחבורה, עומסים) כמערכת מתואמת, תוך איזון בין פיתוח לשימור ושילוב שיקולים אזוריים בתכנון.	מיפוי השפעות סביבתיות; זיהוי עומסים צפויים; הגדרת עקרונות תכנון מאוזנים; חיבור לגורמי ניהול אזוריים.	הטמעת מערכות לניהול עומסים והשפעות; ניטור מתמשך; תיאום בין גורמים סביבתיים ותשתיתיים.	מערכת מאוזנת המאפשרת פעילות מסדרון תוך שמירה על משאבים סביבתיים וניהול עומסים.	מדדי עומס; פגיעה סביבתית; רמת ניהול.

סיכום ופרק תודות

התכנית האסטרטגית לעמק המעינות מחוללת מעבר ברור: ממרחב הפועל דרך מערכות מקומיות מפוצלות, למערכת אזורית אחת, מתואמת, יוזמת ומכוונת עתיד. העמק ניצב בחלון הזדמנויות נדיר של צמיחה דמוגרפית, הון אנושי איכותי, נכסי טבע משמעותיים ובסיס ממשי לחדשנות – אך מימושם נבלם עדיין בשל פערי קישוריות, מחסור בתשתיות תומכות, היעדר מסה קריטית לפעילות כלכלית ושירותים, וחוסר במנגנוני ניהול ותכלול מותאמים. השינוי הנדרש הוא מעבר למועצה יוזמת, שמניחה תנאים לצמיחה.

בלב התוכנית עומדת ההבנה כי עמק המעינות נדרש לפעול כמערכת אזורית אחת, היודעת לחבר בין יישוב, אזור ומרחב רחב יותר. בתוך כך, מרחב עיר-עמק משותף עם בית שאן הוא חלק מהותי מן השינוי: לא רק כמנגנון של שיתוף פעולה, אלא כתשתית אסטרטגית וערכית ליצירת מסה קריטית של שירותים, תעסוקה, תרבות והזדמנויות.

שלוש התמות האסטרטגיות נשענות זו על זו: ללא קישוריות וחיבור פנים-מועצתי ואזורי, לא ניתן לממש מהלכים כלכליים, חינוכיים או תיירותיים; ללא זיהוי הנכסים הייחודיים, פיתוח מקבצי פעילות מובחנים והגדרת ספי כניסה ברורים, היישובים יתקשו להחזיק שירותים והזדמנויות בני-קיימא; ללא מנגנוני חלחול ערך, האיכויות החברתיות והאנושיות של העמק לא יתורגמו לערך ממשי עבור התושבים; וללא מימוש הציר המזרחי כמנוע של חדשנות, מחקר ופיתוח, אנרגיה ושותפויות, העמק כגשר בין-לאומי יישאר בגדר פוטנציאל בלבד.

הביצוע מתחיל עכשיו. שלב ההתנעה כולל מהלכים ממוקדים ל-2026-2027: פיילוט שאטלים בין מוקדים מרכזיים, מיפוי צירי כלכלה-תיירות, הסדרת אתר טבע ראשון במודל כלכלי-ניהולי, והקמת מינהלת בהובלת המועצה ובשיתוף היישובים ובית שאן. התוכנית מתרגמת את תמונת העתיד של עמק המעינות למסגרת פעולה רב-שנתית, מדידה ויישומה, שמטרתה לייצר עד 2035 מרחב מחובר יותר, חזק יותר, אחראי יותר כלפי משאביו, ובטוח יותר ביכולתו לעצב את עתידו.

תודה ליו"רים של הוועדות האסטרטגיות שהובילו את התהליך במסירות והקדישו מחשבה עמוקה לעיצוב עתיד המועצה.

תודה לחברים בוועדות ובצוותים האסטרטגיים, שהשקיעו שעות רבות במעורבות והשפעה על גיבוש כיווני הפעולה.

תודה להנהגות היישובים שהיו חלק פעיל והשפיעו בגיבוש תמונות העתיד המהוות את לב התוכנית.

תודה למאות התושבים שבאו לאירועי שיתוף הציבור, לקחו חלק בסקר התושבים הרחב והיו שותפים מלאים לדרך.

תודה למנהלי האגפים והמחלקות מהמועצה שהיו שותפים בצוותים והקדישו שעות רבות בגיבוש התוכנית.

תודה מיוחדת לתאיר, לדובי, לתלתן, ליועצים ולכלל גורמי המקצוע שתרמו מנסיונם וליוו את התהליך מקרוב.

תודה לכולם על ההירתמות, ההתמסרות והקדשת שעות רבות של מחשבה, הבנה, הקשבה ולמידה. תודה על הרצון והיכולת להגיע לתמונת עתיד מדויקת שנותנת מקום ומאזנת בין צרכים לרצונות שונים. אנו מודים לכם מראש על עבודה מסורה בשנים הקרובות, לשם הוצאה לפועל, וכן למידה והתאמה שתידרש לאורך הדרך.

מצוות לשכת המועצה - מועצה אזורית עמק המעיינות